

3. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Životní prostředí zahrnuje vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů (včetně člověka) a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.

Podle zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je rozlišováno šest kategorií zvláště chráněných území.

Velkoplošná chráněná území

- národní parky – rozsáhlá území jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam
- chráněné krajinné oblasti – rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení

Maloplošná chráněná území

- národní přírodní památky – přírodní útvar (i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk) menší rozlohy, naleziště nerostů či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů s národním či mezinárodním významem ekologickým, vědeckým či estetickým
- národní přírodní rezervace – menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné v národním či mezinárodním měřítku
- přírodní památky – obdobně jako národní přírodní památky, ale pouze s regionálním významem
- přírodní rezervace – menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast

K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány z obvodových hranic chráněných území (místo dříve využívaných údajů z vyhlášek, kterými byla příslušná území stanovena).

Natura 2000 je soustava chráněných území, která vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody (směrnice o ochraně volně žijících ptáků a směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin). Do soustavy Natura 2000 spadají kategorie ptačí oblast a evropsky významná lokalita.

Výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují investiční výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. **Dlouhodobý hmotný majetek** (DHM) na ochranu životního prostředí představuje sumu výdajů, které vykazující jednotky vynaložily na pořízení DHM (koupí nebo vlastní činností), spolu s celkovou hodnotou DHM získaného formou bezúplatného nabytí, nebo převodu podle příslušných legislativních předpisů, nebo přefazem z osobního užívání do podnikání. **Neinvestiční náklady** na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je hlavním účelem ochrana životního prostředí.

Ekonomické přínosy z aktivit na ochranu životního prostředí jsou tržby z prodeje služeb na ochranu životního prostředí, tržby z prodeje vedlejších produktů a úspory z využití vedlejších produktů vzniklých při činnostech spojených s ochranou životního prostředí.

Emisemi se rozumí znečišťující látky různého skupenství, které se uvolňují do ovzduší. Uvádějí se v kilogramech za hodinu nebo v tunách za rok. Množství uvedených znečišťujících látek vypouštěné do ovzduší je vykazováno v **Registru emisí a stacionárních zdrojů** (REZZO). V tabulkách jsou údaje členěny podle druhu zdrojů na REZZO 1–3 (stacionární zdroje znečišťování) a REZZO 4 (mobilní zdroje znečišťování, zejména silniční motorová vozidla, železniční kolejová vozidla, plavidla a letadla).

V roce 2021 byly údaje o emisích na území České republiky i podle krajů přepočteny vzhledem k aktualizaci modelu COPERT 5, což je mezinárodní metodika pro odhady emisí ze silniční dopravy. Odhad podílu jednotlivých typů spalovacích zařízení v domácnostech byl proveden na základě výsledků statistického šetření ENERGO 2015, SLDB a statistiky prodeje kotlů, krbů a topidel. V časové řadě byly doplněny údaje za roky 2005–2007. Více o použité metodice na www.chmi.cz. Vzhledem k nové metodice publikované údaje mění data zveřejněná v předchozích letech.

Odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. V roce 2020 byl dokončen plánovaný proces modernizace metodiky, sběru a zpracování dat, který přináší oproti minulým vydáním změny v obsahu publikace i v podobě prezentovaných výsledků. Proto se publikované údaje obsahově i metodicky liší od dat v předchozích krajských ročenkách.

Produkce odpadů představuje objem vlastní produkce odpadů, včetně produkce sekundárního odpadu (odpad ze zpracování odpadu). Nezahrnuje objem odpadu převzatého ze skladu, dovoz odpadů ani odpad převzatý od jiného subjektu (s výjimkou odpadu od občanů).

Nebezpečný odpad je odpad vykazující jednu, nebo více nebezpečných vlastností uvedených v nařízení Komise (EU) č. 1357/2014 ze dne 18. prosince 2014, kterým se nahrazuje příloha III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech a o zrušení některých směrnic.

Komunální odpad zahrnuje

- směsný odpad a odděleně sbíraný odpad z domácností, včetně papíru a lepenky, sklo, kovy, plasty, biologický odpad, dřevo, textil, obaly, elektrický odpad a elektronická zařízení, použité baterie a akumulátory a objemný odpad
- směsný odpad a odděleně sbíraný odpad z ostatních zdrojů, pokud je povahou a složením podobný odpadu z domácnosti

Komunální odpad naopak nezahrnuje odpad z výroby, zemědělství, lesnictví, rybolovu, septiků a čistíren odpadních vod a čištění, včetně čistírenských kalů, vozidel s ukončenou životností nebo stavební a demoliční odpad.

Do komunálního odpadu patří

- odpad z domácností, obchodů, malých podniků, kancelářských budov a institucí (např. školy, nemocnice)
- odpad z podniků, pokud je druhem a složením podobný odpadu z domácnosti a nepochází z výroby
- odpad z vybraných komunálních služeb, tj. odpad z údržby parků a zahrad, odpad ze služeb čištění ulic (např. zametání ulic, odpad z čištění tržišť), pokud je s ním nakládáno jako s odpadem

Do krajů jsou všechny odpady členěny **podle sídla provozovny** (místní jednotky), nikoli podle sídla podniku.

Obor vodovodů a kanalizací zahrnuje vodohospodářské činnosti související se správou a provozem vodovodů a kanalizací, tj. zajišťování dostatečného množství kvalitní pitné vody a zajišťování odvádění odpadních vod a jejich čištění. **Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu** zahrnují vodovody a kanalizace zřízené a provozované ve veřejném zájmu. **Voda vyrobená** zahrnuje vodu fakturovanou a vodu nefakturovanou. Součet údajů za vodu fakturovanou a nefakturovanou se může lišit od množství vody vyrobené o vodu převzatou od jiných organizací, popř. o vodu předanou jiným organizacím.

Od roku 2014 platí upřesněná definice splaškových vod a vody fakturované domácnostem v důsledku změny vyhlášky č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích.

Od roku 2013 jsou do **vypouštěných odpadních vod do kanalizace** kromě splaškových, průmyslových a ostatních vod zahrnuty také **zpoplatněné srážkové vody**.

Za **čistírnu odpadních vod (ČOV)** se považují objekty a zařízení sloužící k čištění odpadních vod s mechanickým, biologickým, příp. dalším stupněm čištění. Za ČOV se nepovažují zařízení pro hrubé předčištění odpadních vod (česla, lapače písku, lapače oleje apod.), septiky, žumpy a jednoduchá zařízení s mechanickou funkcí, která nejsou pravidelně sledována a obsluhována.

Kapacita ČOV je uvedena jako projektovaná kapacita čištění v m³/den. Vyšší kapacita než projektovaná se uvádí tehdy, když provedená intenzifikační opatření byla schválena vodoprávním úřadem.